חטאת העוף שמלקו שלא לשמה ומיצה הדם חוץ לזמנו או שמלק חוץ לזמנו ומיצה דמו שלא לשמה או שמלק ומיצה הדם שלא לשמה זהו שלא קרב המתיר כמצותו [א)] לאכול [א] כזית בחוץ כזית למחר כזית למחר כזית בחוץ כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר כחצי זית למחר כחצי זית בחוץ פסול ואין בו כרת א"ר יהודה זה הכלל אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום פיגול וחייבין עליו כרת ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן פסול ואין בו כרת [ג)א] [וחכ"א [ב] זה וזה פסול ואין בו כרת] [ג)ג] לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין: **גמ'** [ד)] ת"ר [1] והקריבו מה ת"ל לפי שנאמר [2] והקריב מן התורים או מן בני היונה יכול המתנדב עוף לא יפחות משני פרידין ת"ל והקריבו [ד] אפילו פרידה אחת יביא אל המזבח מה ת"ל [1] הכהן לקבוע לו כהן [ה)] שיכול והלא דין הוא ומה בן צאן שקבע לו צפון לא קבע לו כהן עוף שלא קבע לו צפון אינו דין שלא יקבע לו כהן ת"ל אל [ב] הכהן לקבוע לו כהן יכול ימלקנו בסכין ודין הוא ומה אם שחיטה שלא קבע לה כהן קבע לה כלי מליקה שקבע לה כהן אינו דין שיקבע לה כלי ת"ל [1] כהן ומלק אמר רבי עקיבא [ו)] וכי תעלה על דעתך שזר קרב לגבי מזבח אלא מה ת"ל כהן [ה] שתהא מליקה בעצמו של כהן יכול ימלקנה בין מלמעלה בין מלמטה ת"ל [ז)1] ומלק והקטיר ° [ו] מה הקטרה בראש המזבח אף מליקה בראש המזבח ומלק [ג] [ז] ממול עורף אתה אומר ממול עורף או אינו אלא מן הצואר ודין הוא [ד] נאמר כאן ומלק ונאמר להלן [3] ומלק מה להלן ממול עורף אף כאן ממול עורף אי מה להלן מולק ואינו מבדיל אף כאן מולק ואינו מבדיל ת"ל [ח)] ומלק והקטיר מה הקטרה הראש לעצמו והגוף לעצמו [ח] אף מליקה הראש לעצמו והגוף לעצמו ומנין [ט] שהקטרת הראש בעצמו והגוף בעצמו שנאמר [4] והקטיר אותו הרי הקטרת הגוף אמורה הא מה אני מקיים [1] והקטיר המזבחה בהקטרת הראש הכתוב מדבר [1] ונמצה דמו כולו [ה] אל [ו] קיר המזבח ולא על קיר הכבש ולא על קיר ההיכל [ז] ואיזה זה [י] זה קיר העליון או אינו אלא קיר התחתון ודין הוא מה בהמה שחטאתה למעלה עולתה למטה עוף שחטאתו למטה אינו דין שעולתו למטה ת"ל ומלק והקטיר ונמצה דמו וכי תעלה על דעתך לאחר שהקטיר חוזר וממצה אלא לומר לך מה הקטרה בראש המזבח אף מיצוי בראש המזבח הא כיצד [כ] היה עולה בכבש ופונה לסובב ובא לו לקרן דרומית מזרחית היה מולק את ראשה ממול ערפה ומבדיל וממצה [ח] מדמה על קיר המזבח ° [ט)] אם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה כשירה רבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב אומרים כל [ט] עצמה אין נעשית אלא בראש המזבח מאי בינייהו אביי ורבא דאמרי תרוייהו עושה מערכה ע"ג סובב איכא בינייהו: בא לו לגוף כו': ת"ר [י)5] והסיר את מוראתו בנוצתה [י] זו זפק יכול יקדיר בסכין ויטלנו ת"ל [5] בנוצתה נוטל את הנוצה עמה אבא יוסי בן חנן אומר נוטלה ונוטל קורקבנה עמה דבי רבי ישמעאל תנא בנוצה בנוצתה שלה קודרה בסכין כמין ארובה:

גמ' והקריבו מה תלמוד לומר. בעולת העוף כתיב והקריבו הכהן אל המזבח מה ת"ל הא כתיב והקריב מן התורים וגו' וליכתוב בתריה ומלק הכהן את ראשו על המזבח: **פרידין.** גוזלות: **לקבוע לו כהן.** שלא ימלקנו זר: **לא קבע לו כהן.** דשחיטה בזר כשירה: **קבע לה כלי.** דנפקא לן מויקח את המאכלת לקמן באידך פירקין (סז:): **ת"ל כהן ומלק אמר רבי עקיבא כו'.** כולה ר' עקיבא קאמר לה: **בעצמו של כהן.** בצפורנו ולא בסכין: **בין למעלה** [יא]. מן החוט: **מן הצואר.** מן הגרון: **ונאמר להלן.** בחטאת [העוף]: **והקטיר אותו.** [יב] ושסע בכנפיו ולא יבדיל והקטיר אותו [יג] אני יודע מה שנאמר תחילה ומלק את ראשו והקטיר בהקטרת הראש: **דמו כולו.** מדלא כתיב ונמצה מדמו [יד]: **מאחר שהקטיר הוא ממצה.** וא"ת במילוי הגוף, לא מקיימא דמו כולו: ה"ג [טו] **ת"ל ומלק והקטיר ונמצה דמו וכי תעלה על דעתך משהקטיר ממצה אלא לומר לך מה הקטרה בראש המזבח אף המילוי בראש המזבח: ובא לקרן דרומית מזרחית** גרסינן: **למטה מרגליו.** שהחוט למטה מן הסובב אמה: **אלא בראש המזבח.** דבעינן והקטיר ונמצה דמו שיהא מילוי בקיר הסמוך למקום הקטרה: **מאי בינייהו.** כלומר במאי קמיפלגי הא ע"כ לת"ק גופיה אית ליה והקטיר ונמצה דמו דאי לאו ס"ל קיר העליון מנא ליה: **עושה מערכה כו'.** לת"ק הרוצה לעשות מערכה על גבי סובב ולהקטיר [טז] עושה הילכך מילוי שתחת הסובב סמוך למקום הקטרה [יז]: **יכול יקדיר.** את העור בסכין ויטלנו לזפק לבדו בלא עור ובלא נוצה כמו [יח] שעולין עוף עושין: **ונוטל את קורקבנה.** ונוצתה לשון פרש ודבר מאוס הוא כמו (איכה ד) כי נצו גם נעו: **בנוצתה** [יט] **שלה.** ולא [כ] יותר ממה שכנגד הזפק הא

והקריבו מה תלמוד לומר. וא"ת דבפ"ק דחולין (כא:) דריש [כא] לדרשא אחרינא הא איצטריך לכדדרשינן הכא וי"ל דהכא דריש מדסמכיה לתורים ובני יונה ש"מ פרידה אחת והתם דריש מדסמכיה לוהקטיר [כב] ואין לומר דדרשינן תרתי משום וי"ו דוהקריבו דהא בחולין הוא רבי ישמעאל דלא דריש וי"ו פ' אלמנה (יבמות דף סח:) [ל]:

עוף שלא קבע לו צפון אינו דין שלא קבע לו כהן. וא"ת קמילה תוכיח דלא קבע לה צפון וקבע לה כהן [כג] ויש לומר מה למנחה שטעונה הגשה ותנופה וקידוש קומץ וכלי [כד] שרת וא"ת נילף מדאיתקש חטאת למנחה כדאמרינן לעיל [דף סג:] ונראה דמסתבר ליה דלא תהוי מליקה עבודה יותר משחיטה: **בן עוף שקבע לו כהן אינו דין שיקבע לו כלי.** וא"ת קמילה תוכיח שקבע לה כהן ולא קבע לה כלי וי"ל מה למנחה שכן אינה מיני דמים וא"ת מה לבן צאן שכן מין זבח אבל עוף לא חשיב ליה מין זבח בפ"ק (לעיל דף ח:) וי"ל דהיינו משום דקים לן שהוא ביד אבל [כה] אי הוה בכלי הוה חשיב מין זבח וא"ת מה לבן צאן שכן טעון צפון על כן נראה דמעיקרא סמיך אהיקשא דזאת התורה דילפינן מינה מה עולה טעונה כלי דעופות נמי כתיבי בההוא ענינא מדפריך פ"ק דחולין (דף כב.) ביום מביום לוותו נפקא ובמגילה פרק הקורא למפרע (דף כ:) גבי כל היום כשר למליקה דרשינן בגמרא מביום לוותו:

תלמוד לומר הכהן ומלק [כו] **בעצמו של כהן.** וא"ת ונילף מדאיתקש לעיל חטאת העוף למנחה וי"ל חטאת איתקש עולת העוף לא איתקש ועוד כיון דאיכא לאוקומי היקש [כז] לא מפקא מק"ו דהכא ועוד דאדרבה נקיש בהיקשא דזאת התורה לעולה דבעיא כלי:

וכי תעלה על דעתך שזר קרב למזבח. ואפילו מאן דלית ליה הך סברא גבי הנתת אליתא (יומא דף מה.) משום דהא אפשר דקאי אארעא ועביד במפוחא:

אף מליקה בראש מזבח. חטאת [כח] ועולה ילפי מהדדי גבי מול עורף ולענין בעצמו של כהן בג"ש נאמר כאן ומלק ונאמר להלן ומלק אבל להצריך לחטאת מליקה בראש המזבח כעולה [כט] לא ילפינן משום דעולה לא ילפא אלא מהיקשא דהקטרה ודבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בג"ש מדרבי יוחנן כדאמר פרק איזהו מקומן (לעיל דף מט:) וא"ת בפ"ק דקדושין (דף לו.) דאמר דמליקה אינה כשירה בנשים דאיתקש להקטרה ובהקטרה כתיב בני אהרן ולא בנות אהרן תינח מליקה דעולה מליקה דחטאת מנלן דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בג"ש וי"ל דגלוי מילתא בעלמא הוא כהן ולא כהנת וא"ת ורבי שמעון [ל] דנפקא ליה בפרק קמא דחולין (דף כא:) עולת העוף ממול עורף מהיקשא דכמשפט חטאת העוף ולית ליה ג"ש דהכא א"כ מנא ליה בחטאת העוף דבעינן כהן שתהא בעצמו של כהן וי"ל דחטאת נמי ילפא מעולה מהיקשא דכמשפט: **דמו כולו.** נראה דחטאת לא בעי דמו כולו מדלא קתני בה הקיף בית מליקה [לא] למזבח: **ואם עשאה למטה מרגליו ואפילו אמה אחת כשירה.** אף על גב דכתיב ומלק והקטיר ונמצה לא בעי מקום הקטרה ממש כי היכי דלגבי דם חשיב [לב] סמוך לקרן אמה אחת:

ליה דהכהן אתא לומר שתהא מליקה בעצמו של כהן אבל לקבוע לו כהן לא איצטריך דסברא הוא בלא פסוק דצריך כהן [illegible] נשמע מהכהן תרתי: **מה הקטרה הראש בעצמו** [לג] **כו'.** וא"ת אי מה הקטרה אינה מעכבת אף מליקה אם לא הבדיל [illegible] תנן אם לא הבדיל בעולה פסול. ותירץ ריב"א דה"נ נימא מליקה דומיא דהקטרה דאם לא הבדיל אלא בסימן אחד הוי [illegible] מליקה ואז פסול ממילא, אבל אם חיסר מצות הקטרה לא מיפסל בהכי. אבל קשה דלעיל יליף נמי מה הקטרה בראש המ[זבח] [illegible] במתני' דאם שינה פסול, נימא דומיא דהקטרה ואם לא הקטיר כשר, וי"ל דהתם נמי הויא דומיא דהקטרה וה"פ מה ה[קטרה] [illegible] בראש המזבח חיסר מצות הקטרה והוי כאלו לא הקטיר כלל ואם לא הקטיר כלל פסול, אף מליקה אם שינה בה חיסר מ[illegible]

ממש. וכן כי נצו גם נעו יאמר כי העלו נוצה לעופף ממקומם אל הגולה וגם ינועו שם, שלא מצאו מנוח. וכמוהו כי נצוא תצא (ירמיהו מח). והמתרגם הירושלמי אמר בו [על נצו גם נעו] ארי יתקוטטו אף יטלטלו, עשאו מן כי ינצו אנשים, יאמר כי הם נצים בכל העמים ונודדים מהם. ויפה פירש. אבל לשון נוצה לא ימצא כדברי הרב. ומדרשו של אבא יוסי שהצריך ליטול אף הקרקבן עמה, [illegible] הקרקבן כלי המאכל הכל בכלל מראתו, כי בקרקבן יעשה הרעי. ולא חלק אבא יוסי כלל על מה שאמר תנא קמא [illegible] שנינו במשנה במסכת זבחים בא לו לגוף והסיר את המוראה ואת הנוצה ואת בני מעיים היוצאים עמה והשליכם [illegible] אבא יוסי היא וקתני נוצה. ודעת אונקלוס כדברי חכמים שאינו מסיר רק הזפק בנוצתו עם האוכל הכנוס בו [illegible] (רמב"ן שם פס' טז)

מז א ב ג מיי' (פי"ז) [פט"ו] מהלכות פסה"מ הלכה ב [ואות ג הוא בפי"ד הל' ו]:
מח ד מיי' פט"ו מהל' מעה"ק הלכה י:
מט ה מיי' שם פ"ו הלכה כב:
נ ו ז ח מיי' שם הל' (כא) [כג]:
נא ט מיי' שם הלכה כא:
נב י כ מיי' שם הלכה כב:

תורה אור השלם

1. וְהִקְרִיבוֹ הַכֹּהֵן אֶל הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה וְנִמְצָה דָמוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא א, טו
2. וְאִם מִן הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן הַתֹּרִים אוֹ מִן בְּנֵי הַיּוֹנָה אֶת קָרְבָּנוֹ: ויקרא א, יד
3. וְהֵבִיא אֹתָם אֶל הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר לַחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ מִמּוּל עָרְפּוֹ וְלֹא יַבְדִּיל: ויקרא ה, ח
4. וְשִׁסַּע אֹתוֹ בִכְנָפָיו לֹא יַבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: ויקרא א, יז
5. וְהֵסִיר אֶת מֻרְאָתוֹ בְּנֹצָתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ קֵדְמָה אֶל מְקוֹם הַדָּשֶׁן: ויקרא א, טז

גליון הש"ס

[גמ'] מה הקטרה בראש המזבח אף מליקה בראש המזבח. עי' בתוס' ישנים יומא דף ע"ב ד"ה אי מה וכו': שם אם עשאה למטה מרגליו. ע"ל דף פו ע"ב תוספות ד"ה עולת.

מוסף רש"י

כזית בחוץ כזית למחר. חשב באחת העבודות ב' מחשבות חוץ לזמנו וחוץ למקומו, ועד השתא איירי בשתי עבודות שחשב באחת חוץ לזמנו ובאחת חוץ למקומו, והשתא מיירי בעבודה אחת, ולר' יהודה שחישב בשתי עבודות הוא דפליג ר' יהודה דבתר קמייתא אזלינן (מנחות יג.). **א"ר יהודה.** אמלתיה מתני' פליג, דלית ליה מחשבות מוליאות זו מידי זו אלא כל הקודם פסולו לפיגול, דמו לא קריבן ביה כהרלאה, ור' יהודה אמלתין נמי פליג דאית ליה תמוה לשון ראשון: **לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית.** וכעניים חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין.** לפיגול, דמחשבת אכילה היכא דהיא לאכילה ולהקטרה היא לאכילה: **קבע לה כלי.** לשחיטה דכתיב ויקח את המאכלת (עקדה כב, י). **וכי תעלה על דעתך.** זר יקרב: **לא זר קרב לגבי מזבח והכא לא** אלא אף על אלא כהן. **בעצמו של כהן.** קולץ ממול עורף וחותך בצפורן (ויקרא א טו). **אף מליקה בראש המזבח.** למעלה מחוט הסקרא, דמליקה הקטרה סמוכה, דכתיב ומלק והקטיר מליקה דחטאת העוף למטה מחוט הסקרא, כדלקמן (חולין כב.):

שינויי נוסחאות

א] כ"י כמשניות, וכבת"א וכד"ו ליתא. ועי' מסכ"ש: ב] תיבת אל נמחק (ש"מ): ג] ומלק שתהא מליקה (ש"מ): ד] תיבות ודין הוא ליתא בכי"פ, וכש"מ סומן מעגלין קו: ה] בכ"י נוסף אוחז בראש והגוף וממצה בשניהם (ש"מ): ו] על (ש"מ): ז] בש"מ וכתה"ס נוסף ולא על קיר אולם: ח] ס"י ודמה מתמצה (ש"מ): ט] תיבת כל נמחק, ולג"א היא (*ש"מ): י] תיבת בנוצתה נמחק (*ש"מ): יא] ס"י מלמעלה (*ש"מ): יב] מדכתיב ושסע אותו בכנפיו כצ"ל (צ"ק): יג] אותו ראשו כצ"ל וכס"ד. ומ"ד ומה אני מקיים מה שנאמר כו' (שמכ"י): יד] ס"י הדם ונקודת ליתא (גליון. וכ"ה בד"ו וכי"פ): טו] עי' רא"ט וכ"ה בד"ו ובכי"פ: טז] כצ"ל. אבל ספי' לאפוקי מגיהת הירושלמי אמר בו. ועיי"ש: יז] ולהקטיר בה (ש"מ): יח] כמו שעושין העוף (כי"פ): יט] בנוצה (כתה"ס): כ] שלא יטול יותר כצ"ל (*ש"מ): כא] ס"ל דריש לומר דחילק הכתוב בין חטאת העוף לעולת העוף (גליון. וכ"ה ברש"י): כב] דריש לה לאחר היינו מוהקריבו לוהקטיר והקריבו (ש"מ): כג] בכ"י נוסף כו' (ש"מ): כד] בכ"י נוסף דמסתבר להקדיש ולהקטיר (צ"ק): כה] כ"ל וחטאת (צ"ק): כו] בש"מ כ"ל מעולה (צ"ק): כז] מליקתו (צ"ק): כח] ב"ל חשיב קרן סמוך כ"ל: כט] לכ"ה כבכי"צ, ולפנינו לעצמו:

ליקוטים

וכי תעלה על דעתך לאחר שהקטיר חוזר וממצה. ולא יתכן לומר שיולק את הראש ויקטירנו ואחרי כן ונמצה דם הגוף על קיר המזבח והקטיר אותו, לפי שאין מקריבים אברים לעולם בשום קרבן אלא לאחר הרצאת הדם כי הדם בנפש יכפר בכל הקרבנות (רמב"ן עה"ת ויקרא א, טו). אבא יוסי בן חנן אומר נוטלה ונוטל קורקבנה עמה. על הפסוק (ויקרא א טז) והסיר את מוראתו בנוצתה. פירש"י בנוצתה, עם בני מעיה, ונוצה לשון דבר המאוס, כמו כי נצו גם נעו. וזהו שתרגם אונקלוס באוכליה, וזהו מדרשו של אבא יוסי בן חנן שאמר נוטל את הקרקבן עמה. ורבותינו אמרו קודר את הבשר בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הזפק. ואינו נכון, שאין נוצה בשום מקום אלא נוצה

שיטה מקובצת

ת"ל הכהן ומלק. כלומר דר"ע שתהא מליקה בעצמו של כהן, דר"ע מילתא דת"ק אתא לאפוקי דהכהן מיותר אתא לאשמועינן שתהא מליקה בעצמו של כהן ולא לקבוע לו כהן, ור"ע לא [illegible]